

Dlui Ștefan CREANGĂ

Președinte

Comisia Parlamentară Economie Buget și Finanțe

Dlui Gheorghe BREGA

Prim-ministrul interimar al Republicii Moldova

Dlui Stephane BRIDE

Viceprim-ministru

Ministrul Economiei

Dlui Vladimir CEBOTARI

Ministrul Justiției

Copie: Iurie FILIP

Vicepreședinte al Consiliului de Administrație

Comisia Națională a Pieței Financiare

Nr. 91 din 11 decembrie 2015

Ref.: Posibilitatea înregistrării creanțelor gajate proprii de către creditorii gajști în Registrul Garanțiilor Reale Mobiliare

Stimați Domni,

În numele Asociației Patronale „Camera de Comerț Americană din Moldova” (în continuare „AmCham Moldova”), Vă adresăm această scrisoare în speranța alinierii la preocupările noastre.

De-a lungul activității sale, AmCham Moldova s-a dovedit a fi un partener de încredere pentru autoritățile publice, fiind un membru activ al celor mai importante forumuri guvernamentale, pledând pentru îmbunătățirea mediului investițional, facilitarea comerțului transfrontalier, precum și la promovarea previzibilității cadrului de reglementare, generând plus-valoare în contextul eforturilor Dvs. de a dezvolta economia Republicii Moldova.

În acest sens, remarcăm tergiversarea implementării unor reforme, menite să modernizeze și securizeze cadrul de reglementare cu privire la raporturile juridice de gaj, și implementarea Registrului Unic al Procurilor Autentificate Notarial.

I. Raporturile juridice de gaj - Crearea „Registrului garanțiilor reale mobiliare”

Conform art. XIII, alin. (9), din cadrul Legii nr. 173, din 25.07.2014, Guvernul urma în termen de 3 luni să aducă actele sale normative în concordanță noile prevederi legislative. În acest sens, Ministerului Justiției i-a fost delegată responsabilitatea de a elabora cadrul normativ, cât și crearea unei noi soluții tehnologice.

Cu regret, constatăm că la un an și jumătate de la aprobarea amendamentelor la Legea cu privire la gaj, implementarea „Registrului garanțiilor reale mobiliare” (în continuare „Registru”), rămâne a fi una din restanțele Ministerului Justiției.

Mai mult ca atât, instituția responsabilă de implementarea reformei evită implementarea Registrului, conform conceptului stipulat în Legea nr. 173, din 25.07.2014 și a actelor adiacente, fapt ce contravine art. 5, alin. (1), lit. b). În particular ne referim la dispozițiile ce prevăd că calitatea de operator este incompatibilă cu calitatea de debitor sau creditor (instituție financiară, organizație de microfinanțare, companie de leasing) al creanței garantate.

Astfel, în continuare dorim să Vă prezentăm o serie de argumente în favoarea oferirii posibilității creditorilor de a-și înregistra propriile creanțe garantate:

1. În cadrul Notei Informative ce însoțește proiectul de Lege privind modificarea și completarea unor acte legislative (cu privire la garanțiile reale mobiliare), aprobate prin Legea nr. 173 din 25.07.2014, se stipulează că unul din domeniile de reglementare ce necesită reformare este procedura de înregistrare a gajului, or: *„procedura existentă, care presupune înregistrare intermediată de un terț (notar licențiat) este nejustificată și costisitoare, în plus prezentând riscul denaturării datelor pe parcursul lanțului de înregistrare”,* ulterior menționându-se că *„practica statelor cu legislația reformată indică asupra beneficiului net al înscrierii garanțiilor reale prin notificare, adică fără participarea intermediarilor.”* (sublinierea ne aparține). Astfel, concluzionăm că autorul proiectului de lege își propunea inclusiv oferirea posibilității creditorilor de a-și înregistra propriile creanțe garantate. Aceleași teze se regăsesc și în „Analiza Impactului de Reglementare (AIR), efectuată la proiectul legii sus-numite”. Impactul net al normelor noi, la acest capitol, va fi pozitiv doar dacă se face posibilă înregistrarea fără intermediari. În acest sens, propunerea Ministerului Justiției constă doar în lărgirea listei operatorilor, și nu asigurarea exercitării dreptului de a înregistra garanțiile reale proprii fără intermediari. În același context, menționăm prevederile alin. (3), art. 1, din Codul Civil al Republicii Moldova: *„Drepturile civile pot fi limitate prin lege organică doar în temeiurile prevăzute de Constituția Republicii Moldova.”*, or stipulările propuse în proiectul de act normativ limitează drepturile creditorilor de a acționa în calitate de operatori în scopul înregistrării propriilor creanțe gajate, norme ce nu se regăsesc în Legea nr. 449, din 30.07.2001.

2. Raportul Băncii Mondiale „Îmbunătățirea accesului la credit prin reforma tranzacțiilor garantate”, la care face referire Nota Informativă și AIR la Legea nr. 173 din 25.07.2014, enunță cele mai bune practici privind implementarea registrului garanțiilor reale mobiliare, prin oferirea creditorilor a posibilității de a-și înregistra în Registru propriile creanțe gajate. Una din recomandări este permiterea creditorilor să înregistreze direct și electronic garanțiile reale asupra bunurilor mobile, în schimbul faptului de a o face prin notar¹. Mai mult ca atât, oficiul Băncii Mondiale din Moldova, printr-o scrisoare adresată conducerii Ministerului Justiției, a recomandat implementarea reformei, întocmai conceptului stipulat în cadrul notei informative la Legea nr. 173 din 25.07.2014.

3. Ghidul privind implementarea Registrului Garanțiilor Reale Mobiliare a Comisiei Națiunilor Unite pentru Drept Internațional Comercial (UNCITRAL) din 2014, recomandă facilitarea înregistrării creanțelor gajate în

¹ Capitolul 4, C, 3.1

registru garanțiilor, fără intervenția terților². Suplimentar, în definiția termenului de registrator al creanțelor gajate, în ghidul precitat se menționează prioritar - creditorul gajist³. Subliniem că documentele internaționale de referință ale UNCITRAL au fost indicate în Nota Informativă la proiectul Legii nr.173/2014 drept important reper pentru reformarea legislației naționale în materie, în conformitate cu prevederile art. 20 din Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative.

4. Păstrarea posibilității înregistrării de către un creditor gajist, în calitate de operator al Registrului, a gajului constituit în favoarea sa este și în interesul debitorului, deoarece astfel se va accelera procesul de eliberare a creditului, fiind evitată necesitatea apelării la operatorii terți ai Registrului.

5. Cu referință la argumentul Ministerului Justiției privind conflictul de interese, menționăm că Avizul de înregistrare a gajului trebuie să fie semnat și de debitorul gajist⁴. Înregistrarea abuzivă (în lipsa semnăturii debitorului) este pasibilă de răspundere materială, fapt ce se reglementează în Capitolul VIII, Anexa 2, proiectul de act normativ precizat.

6. Proiectul de regulament stipulează faptul că operatorilor Registrului Garanțiilor Reale Mobiliare li se va atribui un cod de acces individual prin cheie electronică la sistemul informațional de înregistrare a garanțiilor reale mobiliare. Anticipăm că sistemul informațional este proiectat ținându-se cont de cele mai bune practici de securitate în domeniu, permițându-se posibilitatea trasabilității a modificărilor nesancționate în Registru, în cazul în care se depistează că acestea au fost operate fără aprobarea debitorului gajist.

7. În scrisoarea Băncii Naționale către AmCham Moldova⁵, aceasta admite că înregistrările efectuate de către instituția financiară care acționează în calitate de debitor sau creditor al creanței garantate s-ar înscrie în sfera de servicii auxiliare activităților financiare admise de lege. Așadar, recomandăm de a include instituțiile financiare în lista potențialilor operatori ai Registrului.

8. Este de remarcat faptul că în vederea elaborării noii soluții tehnologice, au fost deja alocați 3 240 000 lei, inclusiv în anul 2014 – 1 580 000 lei.

9. În ceea ce privește crearea cadrului normativ privind operabilitatea Registrului Garanțiilor Reale Mobiliare, Vă prezentăm o serie de comentarii de ordin tehnic, în Anexa I la prezenta scrisoare.

II. Crearea Registrului Electronic al Procurilor Autentificate Notarial

Conform indicației Guvernului nr. 0105-24 din 6 februarie 2014, Ministerul Justiției urma să elaboreze „Registrul Unic al Procurilor”, având drept scop combaterea fenomenului de circulație a procurilor falsificate sau a copiilor contrafăcute. În acest sens, AmCham Moldova a contribuit la elaborarea conceptului respectivului mecanism⁶.

² Paragraful 91

³ The registrant may be the secured creditor, its representative (for example, a law firm or other service provider) or another person that is identified in the notice as the secured creditor.

⁴ Art. 39, alin. (2), lit. f), Legea nr.449, din 30.07.2001

⁵ Scrisoarea nr. 09-01208/13/2894 din 28 iulie 2015

⁶ <http://www.amcham.md/userfiles/file/2014/procuri%20electronice.PDF>

Ne exprimăm preocuparea în legătură cu faptul tergiversării dării în exploatare a soluției tehnice, aceasta fiind prezentată părților interesate pe data de 15 ianuarie 2015.

Remarcăm că pentru dezvoltarea soluției a fost utilizat un buget de 325 000 lei.

Utilizarea respectivului registru ar oferi o serie de avantaje și beneficii nu doar notarilor, dar și altor părți interesate, cum ar fi:

▪ **Sporirea securității privind verificarea autenticității procurilor**

Întru sporirea securității în cadrul procesului de activitate notarială, notarul ar putea utiliza informațiile din registru pentru colaționare în următoarele cazuri:

- în cazul eliberării procurilor de substituire
- în cazul eliberării procurilor pentru reprezentare la succesiune
- în procesul autentificării actelor juridice, în cazul în care o parte este reprezentată de un terț prin procură, etc.

▪ **Eliberarea duplicatelor de pe procurile înregistrate în registru**

La moment, conform art. 35, alin. (1) din Legea 1453 din 08.11.2002, notarul are competența de a elibera duplicate exclusiv de pe actele notariale (inclusiv procuri) pe care le-a întocmit. Implementarea registrului va permite portabilitatea dreptului de a elibera duplicatele procurilor către alți notari în caz că se autentifică veridicitatea și valabilitatea procurii deteriorate sau pierdute, astfel facilitându-se circulația actelor notariale.

În lumina celor expuse mai sus, solicităm respectuos intervenția Dumneavoastră în vederea accelerării, cât și a implementării întocmai a reformelor restante.

Vă mulțumim pentru colaborare.

Cu deosebit respect,

Mila Malairău

Director Executiv

A. P. „Camera de Comerț Americană din Moldova”

Nr.	Denumirea punctelor ce se propun spre analiză	Comentarii și recomandări
1	-	<p>Pe tot parcursul proiectului, se sugerează substituirea sintagmei „registrator” cu „operator”.</p> <p>Argumentare: În vederea respectării principiului consecvenței, cât și conform prevederilor art. 5, lit. a), Legea nr. 317 din 18.07.2003, actul normativ trebuie să se integreze organic în legislație, astfel proiectul trebuie corelat cu prevederile actelor normative de nivel superior. Legea nr. 449 din 30.07.2001, utilizează noțiunea de operator pentru a defini persoanele cu drept de a înregistra, modifica sau radia garanțiile din Registrul Garanțiilor Reale Mobiliare.</p>
3	Punctul 12	<p>Considerăm că toată informația cu privire la totalitatea gajurilor mobiliare existente, după intrarea în vigoare a prezentei Hotărâri de Guvern, necesită a fi cuprinsă într-un singur registru.</p> <p>Fiabilitatea existenței unor registre paralele, ținute de diferite persoane, și care se caută prin proceduri diferite, este incertă. Anticipăm o serie de litigii în care terții vor susține că sunt de bună-credință întrucât au căutat prin intermediul interfeței web, dar nu au căutat în „vechile” registre.</p> <p>În acest sens, exemplificăm cu situația din 2002, când s-a trecut de la registrul notarilor la registrul electronic, toată informația din registrul notarilor (așa-numita „baza veche”) a fost inclusă în registrul electronic. Astfel încât un solicitant depunând o cerere de căutare la un notar, avea o privire integrală asupra tuturor gajurilor, „vechi” sau „noi”.</p> <p>De asemenea, din punct de vedere al utilizatorului datelor din Registrul garanțiilor, reprezintă incertitudine (după intrarea în vigoare a actului normativ vizat), cui trebuie să se depună cerere de eliberare a informației (unui registrator independent de valori mobiliare sau unui notar).</p>
4	Anexa, pct. 7	Se recomandă evitarea dublării definirii noțiunilor a căror semnificație este reprodusă în actele legislative.
6	Anexă, pct. 12	<p>a. Se sugerează substituirea sintagmei „companie de leasing” cu „persoană juridică care practică activitate de leasing”.</p> <p>Argumentare: Legislația în vigoare nu definește noțiunea de „companie de leasing”.</p> <p>b. Se recomandă completarea punctului cu litera h), cu următorul conținut: <i>„h) instituții financiare”</i></p>

		<p>Argumentare:</p> <p>În scrisoarea Băncii Naționale către AmCham Moldova¹, aceasta admite că înregistrările efectuate de către instituția financiară care acționează în calitate de debitor sau creditor al creanței garantate s-ar înscrie în sfera de servicii auxiliare activităților financiare admise de lege.</p> <p>În ceea ce privește cumularea funcției de operator al Registrului cu cea de creditor al propriilor creanțe gajate, AmCham s-a expus detaliat nemijlocit în textul de bază a scrisorii.</p> <p>c. În cadrul art. 35, din Legea nr. 1453, din 08.11.2002, lipsesc prevederile ce țin de competența notarilor vizavi de înregistrarea gajului sau a leasingului financiar în Registrul garanțiilor reale mobiliare. Totodată, art. 21, alin. (1), legea vizată mai sus, stabilește: „<i>Activitatea notarului este incompatibilă cu orice altă activitate remunerată, cu excepția celei științifice, didactice și de creație.</i>”. Ca urmare a recentelor modificări efectuate la Legea nr. 449, din 30.07.2001, cu privire la gaj, cuvântul „<i>notar</i>” a fost substituit cu cuvântul „<i>operator</i>”, lipsindu-i pe aceștia (notari) de prevederi exprese în acte legislative cu privire la posibilitatea / legalitatea activării în calitate de operator al Registrului garanțiilor.</p> <p>Așadar, se creează o situație de incertitudine privind competența și legalitatea notarilor de a acționa în calitate de operator al Registrului garanțiilor, fapt ce ar duce ipotetic la invalidarea înregistrărilor gajurilor și a leasingului financiar.</p> <p>În lumina celor expuse mai sus, recomandăm Ministerului Justiției analiza oportunității de a înainta o inițiativă legislativă de modificare a art. 35 din Legea cu privire la notariat.</p>
7	Anexă, pct. 13-19	<p>Se recomandă revizuirea redacției punctelor 13 – 19, în vederea comasării dispozițiilor acestora.</p> <p>Argumentare:</p> <p>Conform redacției proiectului, „registratorii” listați în cadrul pct. 12, efectuează același ansamblu de acțiuni. Întrucât se oferă aceeași soluție normativă, considerăm că abordarea urmează a fi focusată pe reducerea multiplicității normelor juridice.</p>
8	Anexă, pct. 26	<p>Se recomandă eliminarea primei propoziții din pct. 26.</p> <p>Argumentare:</p> <p>Argumentele în vederea cumulării statutului de operator al Registrului cu cea de creditor al creanței gajate sunt prezentate în cadrul scrisorii.</p>
9	Anexă, Capitolul IV	<p>Textul regulamentului nu reflectă criteriile și particularitățile de oferire a accesului pasiv la Registru, în baza abonamentului lunar.</p>

¹ Scrisoarea nr. 09-01208/13/2894 din 28 iulie 2015

10	Anexă, pct. 39	<p>Se propune inserarea sintagmei „nu mai mult de” după cuvântul „registratorului”.</p> <p>Argumentare: Considerăm că statul urmează să creeze premise pentru stimularea liberei concurențe, inclusiv pe piața operatorilor Registrului Garanțiilor Reale Mobiliare.</p>
11	Anexă, pct. 42	<p>Se propune substituirea sintagmei „în mărime de” cu „nu mai mult de”.</p> <p>Argumentare: Considerăm că statul urmează să creeze premise pentru stimularea liberei concurențe, inclusiv pe piața operatorilor Registrului Garanțiilor Reale Mobiliare.</p>
12	Anexă, pct. 44	<p>Se sugerează eliminarea pct. 44.</p> <p>Argumentare: Punctele 60 și 63 prevăd situații specifice când operatorul urmează să introducă documentul scanat în baza de date. Existența unei dispoziții generale ar crea confuzie atât pentru operator cât și pentru client.</p>
13	Anexă, pct. 19	<p>Considerăm necesar de a permite instituțiilor financiare (băncile comerciale), organizațiilor de microfinanțare și companiilor de leasing de a înregistra, modifica sau radia garanțiile în care au concomitent calitatea de debitor sau creditor al creanței garantate.</p> <p>Comentarii: Posibilitatea înregistrării modificării sau radierii garanțiilor de către instituțiile financiare (băncile comerciale), organizațiile de microfinanțare și companiile de leasing derivă din necesitatea optimizării costurilor de acordare a creditelor, paralel eficientizându-se timpul utilizat la perfectarea relațiilor de creditare. Mai mult ca atât, raportând procesul de creditare la prevederile art. 26 din Legea nr. 550 din 21.07.1995, instituțiilor financiare le este interzisă acordarea de servicii terțelor persoane, altele decât cele aferente creditului. În acest sens, menționăm că organizațiile de microfinanțare sunt în drept de a desfășura activități auxiliare neinterzise de legislație, necesare pentru desfășurarea activității de microfinanțare și consemnate în actul de constituire².</p> <p>De asemenea, menționăm că conform art. 39, 41 și 42 din Legea nr. 449, din 30.07.2001, cu privire la gaj, înregistrările, modificările, radierile, sau completările obiectului gajului ori a creanței garantate se efectuează cu acordul ambelor părți. Adicional, conform prevederilor capitolului V „Securitatea și integritatea informației din Registrul garanțiilor” din anexa proiectului de Regulament cu privire la crearea Registrului garanțiilor reale mobiliare, specifică o serie de mecanisme de prevenire a acțiunilor intenționate și/sau neintenționate ale operatorilor, care pot conduce la distrugerea sau modificarea datelor din Registrul garanțiilor, astfel constatând că sistemul permite</p>

² Alin. 2, art. 7, Legea nr. 280, din 22.07.2004 privind organizațiile de microfinanțare

		evidența operatorilor și ducă înregistrarea operațiunilor efectuate în registru de către aceștia.
20	Anexă, Capitolul VIII	Comentarii: Paralel cu descrierea responsabilităților persoanelor mandatate cu gestionarea a Registrului din cadrul Centrului de Informații Juridice, considerăm că urmează de descris răspunderea pe care o poartă operatorii pentru falsificarea datelor, distrugerea, înscrierea datelor contrar prevederilor legale etc. din Registrul garanțiilor. De asemenea, considerăm necesar instituirea unor penalități contravenționale, în caz că se constată abuzuri comise din partea operatorilor în procesul de operare a Registrului Garanțiilor Reale Mobiliare.